

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto . . . . . K 40—
za pol leta . . . . . 20—
za četrt leta . . . . . 10—
za 1 mesec 3:50

Posamezna številka 1 K.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 2

Ptuj, 9. januarja 1921

III. letnik

Naša nova vlada.

V primerno kratkem času se je tokrat posrečilo obema najmočnejšima strankama v konstituenti, demokratom in radikalcem, da sta sestavili vlado. Na novega leta dan je regent prestolonaslednik podpisal ukaz o novi vladi, ki je bila drugi dan potem zaprisežena. Potem so postali: Nikola Pašić ministrski predsednik in minister za zunanje stvari; Marko Trifković minister za pravosodje in minister za priprave za ustavotvorno skupščino in izenačenje zakonov; Milorad Drašković minister za notranje stvari in zastopnik ministra za zgradbe; Kosta Stojanović minister za finance (umrl 3. januarja); Jovan Jovanović minister prometa; Svetozar Pribičević minister prosvete; dr. Velizar Janković minister poljedelstva in vode in zastopnik verstva; dr. Hinko Krizman minister za šume in rude; general Branko Jovanović minister vojne in mornarice; dr. Slavko Miletić minister za pošto in brzojav in zastopnik ministra narodnega zdravja; dr. Vekoslav Kukec minister za socialno politiko in zastopnik ministra za prehrano in obnovo zemlje; Nikola Uzmević minister za agrarno reformo; dr. Milivoj Jovanović minister za trgovino in industrijo.

Ker je pričakovati, da vstopijo v vlado še neke manjše stranke, kakor muslimani, dobe tudi ti primerno zastopstvo v vladi in bo vlada popolna ter se lahko posvetila delu za državo.

Komunistovski upor se izjalovil.

Za novo leto so nameravali komunisti v Jugoslaviji vprizoriti upor, polastiti se državne

ALEKSANDRU!

Otilija Breznik.

Naš kralj iz Beograda,
je prišel k nam sem gor,
obiskat lepa mesta,
Celje in Maribor.

Naš kralj, lep vitez mladi,
mi ljubimo te vsi,
naš osvoboditelj mili
si, Aleksander ti!

Otel si nas suženjstva,
vzel tujcem nas iz rok,
ti srečne si in lepe
bodočnosti porok.

Si videl nas Slovence,
marljive nas ljudi,
si videl našo zemljo,
zemljo, ki vse rodi.

Vinogradi na gričih
pozdravljali so te,
in v bujnem žitnem polju
bogastvo nam cvete.

oblasti in vpeljati tudi pri nas vlado nekaterih ljudi po vzorcu ruskih boljševikov. Ti nasilniki naj bi razrušili vse, kar obstoja danes zakonov, ustanov in drugih javnih in privatnih dobrin, oni naj bi nebrzdano razpolagali z življenjem, svobodo in imetjem ostalih državljanov.

Kdo so naši komunisti? V njihovih vrstah imamo mnoge javne in skrite neprijatelje naše države in našega naroda, ki hočejo z neredom v državi razbiti to državo ter jo razdeliti med sovražne sosede. Stotine ljudi, plačanih iz tajnih fondov, hodi iz kraja v kraj, z zborovanja na zborovanje, iz gostilne v gostilno ter ne dela nič drugega, kakor da z lažnjivimi, hujskajočimi besedami in obrekovanji izpodkopujejo pri nerazsodnih ljudeh zaupanje v državo in njeno bodočnost. Najbolj spredaj med motilci in agenti te propagande so tujci, ki se kot delavci vrivajo v delavske organizacije, da jih pridobe za anarhistično razkrojno delo in upropastijo državo. Tera ljudem ni, da bi zboljšali sedanji težavni položaj, nego da napravijo večji nered, celo anarhijo.

Naša državna oblast je doznala za to revolucionarno gibanje državi sovražnih ljudi. Predno so mogli komunisti zvršiti svoje zlobne protidržavne načrte, je vlada s krepko roko posegla vmes. Prepovedala je njihove liste, shode in zborovanja, zaprla je njihova zbirališča, zaprla pa tudi mnoge njihove voditelje, ki so se zdeli nevarni. Zagrozila je z ostrimi kaznimi onim, ki bi hoteli kaliti javni mir in ljudstvo pozivljati k upor. To je pomoglo.

Pa tudi mnogi pristaši komunističnega gibanja uvidevajo vedno bolj, da v komunizmu za nje ni rešitve. Komunisti so obetali zboljšanje njihovega položaja, ali z neredom, nasiljem, anarhijo se zboljšanje ne doseže. Ljudje zdrave pameti to uvidevajo in v mnogih krajih zapuščajo komunistovske vrste.

Kakor se je na Češkem pred božičem ponesrečil poskus komunistov, da razbijejo

Iz pohorskega lesa,
naj se ti zida grad,
kar Nemeč je porušil,
Slovenec povrne rad.

In s štajerskim premogom
naj v hiši ti gori,
kakor Slovenca srce
le za teboj plamti.

Iz štajerske pšenice,
naj gre ti kruh v slast,
naj z dušo in telesom,
Slovenec je tvoja last.

Naš kralj, naš Aleksander,
ti mili naš vladar,
pod tvojim žezlom biti,
Slovenec če vsikdar.

Kaj trpel je naš narod
pod tujcem od nekdanj!
Le pod teboj dobiti
upa slovenski raj.

Ti pelji nas v višave,
ti kaži nam to pot!
Naš kralj, naš Aleksander,
povzdigni Ti naš rod!

državo, tako bo tudi pri nas zmagal zdravi razam našega ljudstva. Komunizem je neka svetovna bolezen, ki napada razne narode. Treba se je te bolezni varovati, kjer pa se je že ugnezdila, jo je treba odstraniti.

Iz mestnega sosveta.

V seji 18. decembra se je med drugim razpravljalo, da bi prevzel posle mestnega fizikata državni zdravnik dr. Vrečko. Soglasno se je sprejel predlog, naj bi država prevzela vse agende mestnega zdravnika in to z ozirom na obupni gmotni položaj ptujskega mesta. Tudi mesto Ormož ne plačuje mestnega zdravnika, nego je samo za mesto Ormož posebni okrožni zdravnik, kterega plačuje država, in Ormož nima niti 1000 prebivalcev.

Ravnatelj Vajda se odpoveduje predsedstvu in članstvu kuratorija Mladike in Dijaškega doma, ker je z delom preobložen. Izjava se vzame z obžalovanjem na znanje, ker je ravno ravnatelj Vajda zavoda jako dvignil, osobito Dijaški dom, ki uživa sloves v Sloveniji in izven nje.

Ker se ima od 1. do 20. januarja 1921 popisati prebivalstvo in domača živina v mestu, se izvoli za to posebni odbor, v katerem je ravn. Vajda predsednik, dr. Senčar in ravn. Kersche pa člana.

Glasbena šola ima že 130 učencev, pa se še novi priglašajo. Da se izdatki za to šolo vsaj nekoliko pozrijejo, se bode pobirala članarina, oziroma prostovoljni mesečni prispevki po 4 K. Tudi se mislijo v korist Glasbene šole prirediti trije koncerti in sicer dne 11. januarja, 28. januarja in 22. februarja 1921.

Rusi v Ptuj.

V Strnišču pri Ptujju so našli zatočišče ostanki ruskih kadetskih zborov vsega okrog 1000 gojencev z učitelji, vzgojitelji in bližnjimi sorodniki. Ruski kadetski zbori so bili učni zavodi (realne gimnazije z internati) za 10—18 letne častniške in uradniške sinove, katerih očetje so opravljali službo v provinci, kjer pogosto sploh ni bilo učnih zavodov. Hčere takih uradnikov so se vzgojevale tudi v srednjih šolah z internati v takozvanih institutih. Kakor ni bilo vedno, da bi se častniške hčere možile le s častniki, tudi moškimi gojencem ni bilo treba, da postanejo vojaki, imeli so neomejeno pravico do izbire stanu. Če so se hoteli posvetiti vojaškemu stanu, so morali sevé kakor vsi drugi taki dovršiti vojno šolo.

13. novembra l. l. je bilo na ostanku teritorija, ki ga je staroruska vlada morala s težkim srcem izprazniti, še kakih 1000 častniških in uradniških sinov; teh sevé ni bilo mogoče pustiti sovjetskim nasilnikom, trebalo je, da se izselé. Učitelji in vzgojitelji so smatrali za dolžnost, da čuvajo še nadalje svoje gojence in skrbé zanje v tujini.

V Strnišču torej ne biva zdaj nikak so-

vražen vojni tabor; 10—18 letni dečki so tam in učitelji, pedagogi, ki so izgubili vse razen zavesti za vršenje dolžnosti do poslednjega diha, ko morajo pod najtršimi pogoji skrbeti za telesni in duševni blagor 1000 osirotelih otrok, ki so jim očetje v gigantski borbi za domovino častno padli.

Maksim Blumenau, Moskva.

Gospodarstvo.

Vinarski in sadjarski odsek slov. kmetijske družbe v Mariboru

imel je dne 11. decembra 1920 svojo četrto redno sejo v Mariboru, kjer se je posvetoval o raznih aktualnih vprašanjih v vinarstvu in sadjarstvu, glede katerih so se sklenile resolucije, ki so se predložile vsem merodajnim oblastvom v nadaljno rešitev.

1. Glede uvoza italijanskih vin. Opozarja se na nevarnost, ki preti našemu vinarstvu vsled uvoza italijanskega vina in se zahteva, da se Italiji pri predstojajočih trgovinskih pogajanjih uvoz vina ne dopusti, oziroma določi tako visoka carina, da bo omogočena našim vinogradnikom konkurenca. Da se to lažje doseže, se od vlade zahteva, da pritegne k omenjeni konferenci tudi enega vinogradnika-strokovnjaka, ki temeljito pozna odnose vinogradništva v Jugoslaviji in Italiji.

2. Glede sklepanja trgovskih pogodb z raznimi državami. Ker je država neposredno pred sklepanjem trgovskih pogodb z vsemi sosednimi in drugimi vinorodnimi in nevinorodnimi državami, se opozarja merodajne vladne faktorje, da z vso energijo ščitijo naše vinogradništvo na ta način, da onemogočijo uvoz vina iz vinorodnih držav ter dosežejo ugodne izvozne pogoje za naše vino v nevinorodne države. Da se ta cilj z vso gotovostjo doseže, zahtevamo pritegnitev strokovnjakov-vinogradnikov kot eksperte k našim delegacijam, določenim za mednarodna trgovinska pogajanja.

3. Glede kuhanja žganja iz sadja ter sadnih in grozdnih kakor tudi vinskih odpadkov. Ker se kuhanje žganja iz sadja, sadnih ter vinskih tropin in drož komaj izplača in vsled tega mnogi rajši kuhanje opuste in gredo na ta način mnogi gospodarski proizvodi v zgubo, poziva odsek vlado, da naj tozadevna določila spremeni in zahteva:

a) Trošarina na žganje se naj pobira v srebru, toda ne poviša istočasno število hektoliterskih stopinj za 100 odstotkov, ker se kuhanje žganja pod sedanjimi pogoji ne rentira in bodo ostale neizrabljene v prihodnje velike množine sadja, sadnih in vinskih odpadkov, ki gredo drugače v pogubo.

Kar se tiče trošarine proste žganjekuhe vsebujejo dosednji predpisi celo vrsto določil, ki ne odgovarjajo današnjim razmeram, oz. vsled katerih zgubi neki del posestnikov in na posestvu zaposlenih delavcev (viničarjev), čijih odškodnina za delo obstoji večkrat ravno v odpadkih sadja in vinskih tropin, ki se ne dajo na drugi način izkoristiti, pravico do proste žganjekuhe, zatorej zahteva odsek:

b) da se med člane služabništva naj prišteje tudi vse na posestvu zaposlene delavce po skupnem številu delavnih dni na leto.

c) Pravico proste kuhe naj ima vsak producent brez ozira na to, ali plačuje kak obrtni davek ali ne.

d) Posestnikom, ki imajo več posestev, naj se da na prosto, da kuhajo na vsakem posestvu neki del njim za prosto kuho pri-poznanih dni

e) Deputati viničarjev v obliki tropin in sadja ali drož se naj upoštevajo kot njih lastni pridelek, ki ga sme viničar prosto ki ga sme viničar prosto kuhati pod istimi pogoji, kakor posestnik-producent.

f) Se naj dovoli, da smejo kuhati trošarine prosto različne vrste sadja, sadnih in vinskih odpadkov v raznih terminih skozi vse leto.

g) Naj se poviša časovna doba za trošarine prosto kuhanje žganja na dvakratno število do sedaj za to določenih dni.

Končno zahteva odsek, da se naj točenje žganih pijač na drobno spet dovoli in da ubogemu ljudstvu, ki si ne more privoščiti drugih okrepčil, možnost, da si nabavi vsaj to okrepčilo v zmerni meri.

4. Glede zaščite provenjence vina. Da se zloraba imen naših slovityh vinorodnih krajev, kakor ljutomercan, pekrčan, zavrčan, bizeljčan i. t. d. na veliko škodo našega vinarstva enemogoči, oziroma omeji, se poziva vlada, da naj v interesu vinarstva in konzumentov izda za čas, dokler se ne izpopolnijo in zrednačijo obstoječi vinski zakoni v Jugoslaviji, naredbo v zaščito provenjence vina, s katero se:

a) pod kaznijo prepove točenje ali prodajo vina pod katerimkoli imenom naših slovityh vinskih gor, razven če se dotični prodajalec izkaže s tozadevno proizvodno priznanico;

b) določi, da se vino, ki ni krito s proizvodno priznanico, sme točiti in prodajati le pot imenom „vino“.

c) uvedejo komisije za presojo vin t. j. za varstvo provenjence in izdajanje proizvodnih priznanic ter določi pristojbina za izdajo proizvodnih priznanic:

d) pospeši kletarska kontrola v zaščito provenjence.

Za izdajanje prizvajalnih priznanic naj bi se ustanovile za vsaki vinarski okoliš (za področje vsake kmetijske podružnice) posebne komisije (Komisija za presojo vin za vinarski okoliš . . . . .), obstoječe iz treh članov, ki bi jih imenovala deželna vlada na predlog dotične kmetijske podružnice. Pri izdajanju priznanic bi se postopalo sledeče: en član komisije bi se podal v klet posestnika, kateri želi priznanico za svojega kupca in pretaka ravno vino za njega. Ta član bi vzel od napolnjenih sodov, ki so namenjeni za transport, vzorec ter vzorec in sode spričo posestnika zapečatil. Komisija bi se potem sešla po potrebi ter bi vzorce preskušala ter za vino, katero kvalitativno odgovarja, izdala certifikate (proizvodne priznаницe) proti določeni pristojbini.

5. Glede skladišča za umetni gnoj in druge gospodarske potrebščine v Mariboru. Ker se čisto dogaja, da dobiva Slov. Kmetijska družba razne gospodarske potrebščine v vagonih preko Špilja v Ljubljano in morajo vsled tega štajerske podružnice, ki dobivajo blago od družbe nositi dvakratne transportne stroške po železnici (največja nesmisel se dogaja pri razpošiljavi apnenega dušika, ki ga ima družba iz Ruške tovarne pri Mariboru v zalogi v Ljubljani in ga od tam pošilja spet na Štajersko), se Slov. kmetijska družba nujno poziva, da ustanovi za štajerske podružnice za blago, ki ga dobiva preko Špilja, v Mariboru primerno skladišče.

6. Glede izvoza in uvoza vinskih trt. Pred nekaj dnevi je bilo čitati po raznih listih, da je izvoz trt iz Jugoslavije prepovedan, kar je čisto naravno, ker je pomanjkanje trt v Jugoslaviji velikansko. Par dni pozneje je bilo čitati notico, da je tudi uvoz trt za- branjen. Za slučaj, da odgovarja notica resnici, se je vlado opozorilo, da je treba prepoved uvoza takoj ukiniti in uvoz na vse mogoče načine pospešiti.

* * *

„Petovia“ usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptuj. Vlada je odobrila pravila te delniške družbe, katero so ustanovili domačini v družbi z Ljubljansko kreditno banko, Mariborsko eskomptno banko in Hrvatsko trgovinsko banko v Zagrebu. Podjetje združuje vse panoge usnjarske industrije od strojenja surove kože do najfinejšega usnjenega izdelka. Poleg vegetabilnega strojenja se uvede hromovo strojenje. V obratu je tovarna za gamaše, torbice in fino galanterijo, izdelujejo se razno- vrstni kovčegi in priklopila se je tovarna za čevlje. Prvovrstni strokovnjaki so za podjetje zagotovljeni. Delniška glavica znaša 25 milijonov kron in je od te glavice 16 milijonov K že vplačanih oz. kritih s prevzetjem tovarne za usuje. Ostalih 9 milijonov K se bo v kratkem emitiralo. Za ugoden razvoj tega novega podjetja so padani vsi pogoji. Posamezni špeciální obrati so takorekoč v

Jugoslaviji brez konkurence. Zadostne množine domačih surovin so na razpolago. Tudi življenski pogoji delavstva so v ptujskem okraju ugodnejši, kakor kje drugod. Ker združuje podjetje vse štadije fabrikacije, je pričakovati, da bo moglo ugodno uplivati na znižanje cen. Podjetje hoče organizirati tudi detajlno trgovino svojih izdelkov in bo samo nadzorovalo oz. predpisovalo detajlne cene.

Naše vinogradništvo. Vse vinogradništvo v naši državi zavzema približno 260.000 ha in daje okoli 5.000.000 hl vina. Največ vinogradov ima Dalmacija (76.000 ha), Slovenija je s svojimi 35.000 ha na petem mestu. Povprečno se pridelava pri nas na hektaru 25 do 40 hl vina, kar je dosti premalo. Francoska ima 1.500.000 hektarov in pridelava 70 milijonov hl. to je 40 do 45 hl na hektar, in sicer boljšega vina kot pa je naše. Vzrok leži v kletarstvu, ki je na Francoskem silno razvito. Obiskujte kletarske tečaje!

Zvišanje cene sirovemu tobaku. Monopolska uprava je znatno zvišala odkupno ceno za tobak, da bodo imeli pridelovalci od enega hektara 10 do 12 tisoč dinarjev kosmatega dohodka. Vsled tega se pričakuje povečanje produkcije, ki bo narasla prihodnje leto na 20 milijonov kilogramov. S to količino bi bila krita vsa domača potreba, ostalo bi pa še dosti za izvoz. Kosmati dohodki za tobak so za leto 1921. preračunjeni z eno milijardo D.

Z novosadskega žitnega tržišča. Radi omejenega prometa vsled stavke v premogokopih je onemogočeno vsako trgovanje iz Jugoslavije v inozemstvo. Vendar to dejstvo ni uplivalo na cene, ki so ostale neizpremenjene. Pšenica od 940—960, rž 780—800, oves 270—280, ječmen 500—530, nova koruza 350—370, stara koruza 350—380 kron. Fina moka stane od 14.40—14.70 krone. Ostale vrste so za 1 krono cenejše. Otrobi od 280 do 300 kron.

Olivnega olja ima letos Dalmacija mnogo in najboljše kakovosti, zato našim trgovcem ni treba, da ga naročajo iz inozemstva. Kupci na debelo naj se obračajo na Uljarsko zadrugo v Igranimu (Macarsko) v Dalmaciji.

Trboveljska premogokopna družba. Temeljem sklepa občnega zbora družbe so bili v upravni svet kooptirani gg. vitez Josip Pogacnik, gradbeni ravnatelj ing. Klinar, bančni ravnatelj A. Prapotnik in odvetnik dr. Ivo Benkovič. V upravnem svetu je sedaj pet Francozov, en Švicar in štirje Slovenci, tako, da ti skupaj tvorijo večino. — Sklep občnega zbora glede emisije novih delnic in dogovor s francoskimi posestniki obligacij se je predložil oddelku za trgovino in industrijo v svrhu odobritve. Za Jugoslavijo se je rezerviralo 30.000 delnic nove emisije, ki so se oddale domačemu bančnemu konzorciju.

Dopisi.

Akademski ples v soboto 8. t. m. se začne točno, ker je po odloku višjega šolskega sveta z dne 13. marca 1920 št. 3320 srednješolski mladini plesanje dovoljeno le do polnoči.

Mestni kino Ptuj. Danes prvovrstna filmska senzacija. Dne 8. in 9. januarja 1921 Tajnosti iz Rima. Kolosalno napeti filmski slager v 4 velikih dejanjih. V glavni vlogi svetovni umetniki. Vrhunec dramske napetosti. Kolosalno zanimljivi dogodki v večnem mestu in druge nebrojne senzacije nad senzacijami! Predprodaja vstopnic v soboto od 2. do 4. ure in v nedeljo od 11. do 12. ure. Vstop za mladino pod 16. letom prepovedan. Ravnateljstvo: M. Murko. — Rimske skrivnosti. Pustolovska drama v štirih dejanjih. Bogati Marko Roka se je po 15 letih vrnil iz Amerike. V svojo hišo hoče vzeti vdovo in otroka svojega umrlega sina, ki ga je svoj čas zavrzel radi te ženitve. Izve, da nastopa Loti, njegova snaha kot plesalka v varietejem drugem mestu. Obrne se na ravnatelja varieteja Petersena s prošnjo, naj sporoči Loti njegovo namero. Petersen, zločinec, ki je v zvezi z družbo pustolovcev, ima ljubico z otrokom, in ko pride pismo, sklene, da ga